

Keuzes maken

De artikelen in de serie 'Keuzes maken' verschenen eerder in het boekje **Hoe doe je dat?**

Ze beschrijven het werk van de Ethische commissie bij zorgaanbieder Steinmetz / de Compaan. Het boekje is te bestellen door overmaking van € 15 op bankrekening 106267841 van stichting Steinmetz/De Compaan, Den Haag. Informatie: Loes Plug, telefoon 070-3721225.

Beste commissie ethiek,

In onze voorziening wonen een aantal kinderen bij wie sprake is van autisme en ernstig moeilijk verstaanbaar gedrag. Soms betekent dit dat kinderen hun begeleiders in het gezicht of de nek krabben.

In sommige gevallen kunnen deze krabbels niet helemaal genezen, en blijft een litteken achter. Ook psychisch en emotioneel is de pijn lang niet altijd vergeten. Hoewel sommigen bijna liefkozend zeggen dat dit soort *Compaan-tattoos* bij het werk horen, komen wij er toch niet helemaal uit.

Geacht team,

Eenzijds zijn we als hulpverleners gehouden om respect voor de autonomie en het welzijn van cliënten op te brengen. Zijn frustratie lichamelijk uiten, is soms het enige wat een cliënt kan doen als de verbale mogelijkheden beperkt zijn. Iemand zit bovendien al in een sterke afhankelijkheidspositie, en dat moet niet

TEKENING AUKE HERREMA

De Compaan-tattoo

nog erger worden door allerlei beperkende maatregelen.

Die laatste leiden op hun beurt vaak weer tot verdere frustratie, zodat soms oplossingen moeten worden overwogen die onder de *Middelen en maatregelen* vallen. Als je bedenkt dat de Compaan een zorginstelling is met als doel om de autonomie, en dus de zelfredzaamheid van cliënten te verhogen, dan is dat schrikbeeld het laatste wat we met elkaar willen.

Hoewel veel uitingen van frustratie zijn te ondervangen door de inzet van mensen met voldoende tijd, geduld en inzicht, blijft er ook dan nog sprake van gedrag dat voor begeleiders onaangenaam en pijnlijk kan zijn. Dat hoort erbij, zou je kunnen zeggen. Maar er zit ook een andere kant aan. Ook een begeleider is een mens, en confrontaties met cliënten gaan je niet in je kouwe kleren zitten. Van een klap of een krabbel ben je

lichamelijk na een tijdje doorgaans wel weer hersteld, maar psychisch kunnen zij de aanleiding vormen voor verschijnselen van burn-out. Sommigen zullen misschien een andere baan kiezen, of zelfs niet meer in dit soort hulpverlening willen werken. De instelling draagt niet alleen verantwoordelijkheid voor cliënten, maar ook voor zijn medewerkers. Hoe dit nu af te wegen? Hoewel in de moderne zorgethiek de cliënt-autonomie in het algemeen de boventoon

voert, is daarop één uitzondering: die autonomie moet geen andere mensen beschadigen. Uitgangspunt in het beleid van de Compaan is dan ook, dat het toebrengen van lichamelijk letsel niet als normaal beschouwd wordt. Hoewel het met enige regelmaat gebeurt, en hoezeer de benaming *Compaan-tattoo* ook het tegendeel suggereert: het oplopen van lichamelijke en psychische trauma's hoort er niét bij. Op dit punt neemt ook de directie een ondubbelzinnig standpunt in.

Wij kunnen ons voorstellen, gezien uw brief en andere signalen die we binnenkrijgen, dat de organisatie een nog transparanter en actiever beleid op dit terrein gaat voeren. Transparanter in de zin dat zowel de risico's als de grenzen aan de tolerantie, voor alle medewerkers vanaf het moment van sollicitatie duidelijk zijn. Het gevolg kan zijn dat een medewerker helderder durft aan te geven wat zijn of haar uiterste grens is. Actiever in de zin, dat voor de medewerkers duidelijker is welke maatregelen de

Compaan treft om agressie tot een minimum te beperken, alsook welke consequenties zijn verbonden aan het wèl vóórkomen van agressie. Onder dat gesternte is het voor medewerkers gemakkelijker om over hun ervaringen met agressie open te zijn. Op die manier is de kans kleiner dat ervaringen tot trauma's worden, kan een begeleidingstraject sneller worden ingezet, en kunnen we met elkaar uit elk incident lering trekken.

- Theo Boer

Ook behoefte aan vorming waar u iets aan heeft in de praktijk?

Autisme Centraal organiseert autismeweek in:

- Rotterdam van 2 tot 4 juni
- Hilversum van 3 tot 7 november

Autisme Centraal is een expertisecentrum rond autisme, uit Gent, België, werkzaam over heel Europa. Een praktische invalshoek is hun sterkste kant.

studiedag nieuwe inzichten en recente ontwikkelingen in autisme

Antwerpen 12 december 2008

Het geheim van de ruimtelift of autisme in een stripverhaal: Steven Degrieck, Eric Thys
Temperament en autismspectrumstoornissen: Prof. Dr. Herbert Roeyers
Vragen staat vrij over de Stoornis van Asperger: Thomas Fondelli
Recente ontwikkelingen in het begrip centrale coherentie: Dr. Vermeulen en Dr. Ina Van Berckelaer-Onnes
Autism and aging: Prof. Dr. Patrica Howlin

Info & inschrijven: www.autismecentraal.com - +32 9 238 18 18